

7. X-tee kasutuselevõtu protsess ja kulud

Õpikeskkond: Riigi Infosüsteemi Ameti juhendid

Kursus: X-tee turvaserveri administraatori õppematerjal

Raamat: 7. X-tee kasutuselevõtu protsess ja kulud

Printija: Jan Raik

Kuupäev: kolmapäev, 26. august 2020, 11.29

Sisukord

7.1. Sissejuhatus

7.2. X-tee kasutuselevõtu planeerimine

7.3. Sammud X-tee kasutuselevõtul

7.4. X-tee kasutamisega kaasnevad kulud

7.5. Küsimus

7.1. Sissejuhatus

Käesolevas õppetükis tutvustatakse X-tee kasutuselevõtu protsessi olenevalt keskkonnast (arendus-, test- või toodangukeskkond). Samuti annab see ülevaate kuludest, mis asutusele X-tee kasutuselevõtuga kaasnevad.

Õppetükk võimaldab Sul X-tee kasutuselevõtuga seonduvaid tegevusi planeerida ja korraldada. Selle läbimiseks kulub Sul 5-7 minutit.

Euroopa Liit
Euroopa
Regionaalarengu Fond

Eesti
tuleviku heaks

X-TEE

RIIGI INFOSÜSTEEMI AMET

7.2. X-tee kasutuselevõtu planeerimine

X-tee kasutuselevõtu protsess sõltub sellest, kas soovitakse liituda arendus-, test- või toodangukeskkonnaga. Vaata selle kohta lähemalt siit. Keskkonna valik oleneb asutuse ülesannetest ja põhifunktsioonidest.

Tutvuda tuleks keskkondade kasutusalaadest tulenevate erisustega: kes on usaldusteenuste osutajad, kas on vaja allkirjastamisseadet jne. Keskkondi võrdleva tabeli leiad siit.

Planeerida tuleks ka, millise jõudlusega turvaserverit on tarvis ning millistele teenustaseme lepingu (*Service Level Agreement, SLA*) nõuetele see peaks vastama (nt mitu päringut sekundis peaks infosüsteem teostama ning kui kriitiline on lahendus, st kui pikk katkestus on aktsepteeritav).

7.3. Sammud X-tee kasutuselevõtul

Alltoodud tabelis on toodud sammud X-tee kasutuselevõtuks keskkonnast olenevalt.

	Arendus-keskkond	Test-keskkond	Toodangu-keskkond
X-tee keskkonnaga liitumine	e-kirja teel	digiallkirjastatud avaldus RIAle	RIHA kaudu
Usaldusteenuste osutaja valik	ei	jah	jah
Allkirjastamisseadme soetamine	ei	ei	jah
X-tee turvaserveri tarkvara installeerimine	jah	jah	jah
Sertifikaatide tellimine	RIAlt	usaldusteenuste osutajalt	usaldusteenuste osutajalt
Allkirjastamisseadme seadistamine	ei	ei	jah
Usaldusteenuste seadistamine	jah	jah	jah
Turvaserveri ja autentimissertifikaadi registreerimine RIAs	jah	jah	jah
Alamsüsteemi registreerimine (süsteemi kirjeldamine RIHA vahendusel)	ei	ei	jah
Andmeteenuste registreerimine (teenuste kirjeldamine RIHA vahendusel)	ei	ei	jah
Organisatsiooni infosüsteemi liidestamine	jah	jah	jah
Teenused	arendamine	testimine	osutamine/ kasutamine

Pane tähele, et arenduskeskkonna puhul tuleb e-kirja teel esitatava avaldusega koos tellida ka sertifikaadid. Enne avalduse esitamist peab turvaserveri tarkvara olema installeeritud, et sertifikaatide tellimusi genereerida.

7.4. X-tee kasutamise kaasnivad kulud

Enne X-tee kasutuselevõttu on oluline hinnata ka sellega kaasnevaid kulusid.

X-tee liitumine, selle kasutamine ning turvaserveri tarkvara allalaadimine on tasuta. Ka andmeteenuused on üldjuhul tasuta. X-tee liikmel tuleb endal kanda järgmised kulud:

Oma infosüsteemis teostatavate liidestumisega seotud arendustööde kulud

Tuleb luua tehnoloogiline lahendus, mis tõlgiks kohaliku tehnoloogilise suhtluskeele X-tee andmevahetusprotokollile vastavaks (liidestuskomponent).

Oma infosüsteemi komponentide (sh turvaserveri) soetamise ja pidamisega seotud kulud

Siia alla käivad ka nende komponentide toimimiseks vajalikke teenustega seotud kulud (elekter, jahutid, internetiühendus jms).

Usaldusteenuste kasutamise seotud kulud

Liikmel tuleb kanda e-templi ja turvaserveri autentimissertifikaadi, sertifikaatide kehtivuskinnituse teenuse ning ajatempliteenuse kulud. Usaldusteenuste hinnavaheemikud on toodud siin.

Allkirjastamise seadme soetamise kulud (toodangukeskkonnas)

Allkirjastamise seadmel hallatakse e-templi loomiseks vajalikke privaativõtmeid. Selle hindu on lähemalt käsitletud siin. Soovitav on välja selgitada, millised kasutusalaad võivad allkirjastamise seadmel veel olla.

7.5. Küsimus

Õppetüki lõpetamiseks otsusta palun, millised väited X-tee kulude kohta on tõesed.

- A. X-tee liikmelisus ja turvaserveri tarkvara on tasuta.
- B. X-teenega liitumine on tasuline, kuid andmeteenuste tarbimine on tasuta.
- C. Liidestuskomponendi arendamise kulud peab liige ise katma.
- D. Usaldusteenuste ja allkirjastamisseadme soetamise kulud katab liige samuti ise.
- E. X-tee kasutamiseks pole vaja rahalisi väljaminekuid.
- F. X-tee toodangukeskkonnaga liitumine on tasuline, arendus- ja testkeskkonnaga liitumise kulud katab aga RIA.

Õiget vastust vaata siit (avaneb uues aknas).